

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 42. broj

17. listopada 2024.

cijena 300 Ft

Zastupnici Hrvatske državne samouprave nakon osnivačke sjednice

Foto: KRŠUL

4. i 5. stranica

Nova školska godina u Krleži

3. stranica

KUD „Marica” u Rumunjskoj

8. stranica

XXX. Bošnjačko sijelo

10. i 11. stranica

Komentar

Svjetski dan (ne)mira – Dan Ujedinjenih naroda

Ujedinjeni narodi (UN) najveća su svjetska organizacija za održavanje mira, razvija-nje prijateljskih odnosa među narodima i ostvarivanje međunarodne suradnje te će 2025. godine proslaviti 80. obljetnicu utemeljenja. Naime, Povelja Ujedinjenih naroda i Statut Međunarodnog suda stupili su na snagu nakon Drugog svjetskog rata, 24. listopada 1945. godine. Nažalost, vidimo da ni ona ne može ispuniti svoju temeljnu zadaću – održavanje mira i sigurnosti. Dva velika sukoba posljednjih godina uzdrmala su povjerenje svjetske javnosti. Kao da se povijest ponavlja. Prethodnica Ujedinjenih naroda, Liga naroda, koja je osnovana nakon Prvog svjetskog rata (1919. godine), pokazala se nedjelotvornom jer nije uspjela spriječiti Drugi svjetski rat. Potreba za osnivanjem bolje i djelotvornije organizacije urodila je utemeljenjem Ujedinjenih naroda. Ideja je razrađivana dugi niz godina, a prihvaćena je na konferenciji predstavnika 50 država u San Franciscu 1945. godine. Danas vidimo da ni ona više nije djelotvorna. Iako Ujedinjeni narodi danas imaju 193 članice sa sjedištem na međunarodnom teritoriju u New Yorku, a ima i druge glavne urede u Ženevi, Nairobiju, Beču i Haagu, ne mogu ispuniti svojevremeno zacrtane zadaće. Vijeće sigurnosti jedno je od šest glavnih tijela Ujedinjenih naroda kojemu prema članku 24. Povelje UN-a države članice organizacije povjeravaju zadatak očuvanja međunarodnog mira i sigurnosti. Vijeće sigurnosti ima 15 zemalja članica – pet stalnih (SAD, Kina, Francuska, Velika Britanija i Rusi ja) i deset nestalnih. No, ni to ne pomaže puno jer najveće neslaganje postoji upravo među najvećim svjetskim silama, a to je sukob istoka i zapada. Nestalne članice postavlja Opća skupština ako zadovoljavaju dva kriterija: doprinos međunarodnom miru i sigurnosti te ostalim ciljevima organizacije. Osim toga nastoji se osigurati i pravedna geografska raspoređenost. Nestalne članice u Vijeće sigurnosti biraju se na razdoblje od dvije godine pri čemu se na prvim sljedećim izborima nova dva člana Vijeća sigurnosti biraju na razdoblje od jedne godine. Zbog nedjelotvornosti nakon hladnog rata pokazala se nova potreba za osnivanje bolje i učinkovitije organizacije.

Stipan Balatinac

GLASNIKOV TJEDAN

„Govoreći o uspjesima hrvatske zajednice, rekao je kako su provedene mnoge ideje o kojima se nije moglo ni sanjati prije 15-20 godina, kako na državnoj, tako i na županijskoj te mjesnoj razini.“

Osnivačka sjednica novog saziva Hrvatske državne samouprave održana je 2. listopada. Sjednicu i zastupnike svojom je nazočnošću počastio i državni tajnik za vjerska i narodnosna pitanja Miklós Soltész. Soltész je stigao nakon što su zastupnici već dali prisegu, a tad se raspravljalo o četvrtoj točki dnevnog reda.

Najvažnija poruka njegova obraćanja zastupnicima HDS-a mogla bi se sažeti na to da imaju ogromnu odgovornost kao skupštinsko tijelo i kao svaki pojedinačni zastupnik. Naglasio je i kako rad narodnosnih zajednica u velikoj mjeri pomaže rad narodnosne mladeži i kako je u tom poslu u proteklom razdoblju najuspješnija bila hrvatska zajednica. Ona je prednjačila u organizaciji kulturnih i društvenih programa te na području ulaganja u energetiku. Pozdravljajući predstavnike Hrvata iz cijele zemlje, poručio je, kao iskusan političar, kako petogodišnji ciklus ne treba shvatiti ni kao sprint ni kao maraton, nego kao superhipermaraton u kojem se ciljevi ne postižu odmah, nego polako uz dugotrajan i sustavan rad.

Najvažnija je u životu jedne zajednice vjera. Gdje je vjera kršćanstvo, tamo je i opstanak čvršći. Narodnosne zajednice imaju ogromnu odgovornost. Govoreći o uspjesima hrvatske zajednice, rekao je kako su provedene mnoge ideje o kojima se nije moglo ni sanjati prije 15-20 godina, kako na državnoj, tako i na županijskoj te mjesnoj razini. Istaknuo je rezultate postignute u svim regijama u kojima žive Hrvati u Mađarskoj.

Kao primjer naveo je javno obrazovanje ističući kako su obnovili i proširili više narodnosnih škola u skoroj prošlosti. Između ostalog u prošlom ciklusu proljepšane su škole u Koljnofu, Petrovu Selu, Hrvatskom Židanu i Santovu.

Među rezultatima proteklkog razdoblja Miklós Soltész naveo je potpore za kultur-

ne programe, a prema njegovim riječima upravo je u organizaciji kulturnih i društvenih programa među narodnostima prednjačila hrvatska zajednica.

Državni tajnik smatra važnim jačanje veza između Hrvatske i Mađarske, a naglasio je i kako položaj veza između Hrvata u Mađarskoj i Mađara u Hrvatskoj uvelike ovisi o tome kako se vodstvo dviju zemalja, dvije vlade, odnose jedna prema drugoj. Dobri odnosi vlade i narodnosnih zajednica doprinose i dobrim međudržavnim odnosima.

Spomenuo je u vrijeme pandemije COVID-a pokrenut program energetske investicije „nadoknađivanja nedostataka“ kojim je otvorena mogućnost da se uz vladinu potporu osuvremene zavičajne kuće, domovi kulture i društveni prostori zajednice. Najavio je nastavak takvih ulaganja.

O vezama dviju vlada puno govori i čijenica kako je nakon razornog zemljotresa u Hrvatskoj mađarska vlada, „pretekavši sve u Europi“, prva pružila pomoć Hrvatskoj.

„Vi imate ogromnu odgovornost i kao skupštinsko tijelo i svaki od vas pojedinačno u tom tijelu. Ono što ostvarimo u nastupajućih pet godina hvalit će vaša zalaganja, a ono što zbog prepirki i nesporazuma izostane to je vaša krivnja ili greška. Nije to pogreška koja se ne može nadomjestiti, ali je sigurno da ostvarivanje jedne investicije, kulturnog programa ili bilo kojeg drugog programa može zastati ako nema dogovora. U zajedničkom poslu jedni drugima pomažite i jačajte hrvatsku zajednicu. Međusobno si pomažimo i jačajmo hrvatsko zajedništvo. Mi možemo surađivati s onim zajednicama u kojima, recimo to tako, nema ‘zveckanja oružjem’ (mađ. *csatazaj*)“, naglasio je državni tajnik Soltész.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom Miroslava Krleže u odgojno-obrazovnoj godini 2024./2025.

Kako je odgojno-obrazovna godina 2024./2025. započela u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže u Pečuhu, upitali smo ravnateljicu institucije Janju Živković-Mandić.

Ukupno 340 učenika i 79 polaznika vrtića sudjeluje u odgoju i obrazovanju. Ako pitamo ravnateljicu, reći će kako nisu zadovoljni brojem djece – on se smanjio u odnosu na prošlu i prethodnu godinu. Objašnjava se to i demografskim pokazateljima jer se broj djece smanjio i u drugim školama i vrtićima u gradu Pečuhu.

I ove su godine pokrenuli dva prva razreda iako im broj ne doseže 30 učenika (kako stoji u osnivačkom dokumentu škole), ali i u 1. a i u 1. b imaju učenike s posebnim potrebama, pa je tako tzv. računati broj djece dostigao brojku od 30. Djeca koja pohađaju vrtić u instituciji uglavnom se upisuju u prvi razred osnovne škole, tek nekolicina polaznika vrtića (jedno do dvoje) upisuje prvi razred u nekoj od mađarskih škola u gradu. U osnovnoj školi radi se u cjelodnevnom boravku. O najmlađima u nižim razredima brinu se u prvom redu njihove razrednice i poslijepodnevnice učiteljice. Razrednica je 1. a razreda, koji broji 13 učenika, Jadranka Gerđić, a njezin je poslijepodnevni par Marietta Veres. Razrednica je 1. b razreda, koji broji 14 učenika, Szilvia Molnár, a uz nju poslijepodne radi Árva Biró. One su upravo zbog djece s posebnim potrebama dobile i zajedničku pedagošku asistenticu koja im pomaže u radu – Leonoru Ždral. U osnovnoj školi radi se u paralelnim razredima (a i b), osim u šestom i sedmom razredu. U nultom, pripremnom gimnazijskom razredu (9. n) ove školske godine imaju tek pet učenika, a nisu zadovoljni ni brojem djece u 9. razredu (gimnazija), kojih ima 20. U 10. razredu imaju 18, u 11. razredu 22, a u 12. maturalnom razredu 19 učenika.

U sadašnjem 8. a razredu 12 je učenika, a u 8. b razredu 18 učenika. U 7. su razredu 24 učenika, u 6. razredu 23 učenika, u 5. a 23 učenika, u 5. b 22 učenika, u 4. a 16 učenika, u 4. b 18 učenika, u 3. a 16 učenika, u 3. b 16 učenika, u 2. a 15 učenika, u 2. b 12 učenika. Trenutačno školu pohađa 20 učenika s posebnim potrebama. U učeničkom domu stanuje 49 učenika i studenata, od toga 25 vanjskih stanara i 24 vlastita učenika ustanove.

Tijekom godina morali su spajati više razrede jer je broj učenika pao ispod broja 30. Tako su prošle i prethodne godine spo-

Učenici 3. a. razreda s učiteljicom Bernadett Bajusz

jili dva peta i dva šesta razreda. Uočili su kako se roditelji i učenici uplaše prijelaza u više razrede, misle kako će biti jako teško svladati predmetno gradivo na hrvatskom jeziku, iako su znali da se nastava odvija na hrvatskom jeziku. Ima i opravdanih razloga kad ispisuju dijete i upisuju ga u mađarsku školu ako ono doživljava brojne neuspjehe u učenju. Ako je djetetu dvojezična škola opterećenje, to je opravdana potreba.

Vodstvo škole voli reći kako u nižim razredima ima jednojezičnu, a u višim i gimnazijskim razredima dvojezičnu nastavu. Kako kazuje ravnateljica, u nižim razredima svi se predmeti osim Mađarskog jezika i književnosti izvode na hrvatskom jeziku, a u višim i gimnazijskim razredima prema pedagoškom je programu na hrvatskom jeziku nastava Hrvatskog jezika i književnosti, Hrvatskog narodopisa, Geografije, Povijesti, a uz to i predmeta koji se temelje na sposobnostima, a to su glazbeni, tjelesni i likovni odgoj te instrumentalna glazba. Kako reče ravnateljica, na svu sreću imaju kadrove koji mogu izvoditi nastavu iz tih predmeta na hrvatskom jeziku. Osim mađarskog jezika i književnosti te prirodoslovnih predmeta sva se nastava izvodi na hrvatskom jeziku.

Teškom mukom ove su godine uspjeli pokrenuti 9. n razred. Iako je bilo čak 14 prijavljenih učenika i dugo nije bilo tolikog interesa, na samom je kraju taj broj pao na svega pet učenika te su ipak s dozvolom održavatelja pokrenuli i nulti gimnazijski razred. Po riječima ravnateljice jasno je kako trebaju raditi na promidžbi nultog gimnazijskog razreda i cijele gimnazije. Najviše ih muči činjenica kako iz godine u godinu sve manji broj njihovih osmaša nastavlja školovanje u njihovoj gimnaziji. Mnogi odlaze u gimnazije gdje se u povišenoj satnici predaju prirodoslovni predmeti, informatika ili strani jezici. Stoga razmišljaju kako bi zadržali svoje osmaše u gimnaziji, ako bude mogućnosti za to, povećati satnicu tih predmeta.

U ustanovi su zaposlena 52 pedagoga. Ukupan je broj djelatnika 88. Na konstitutivnoj sjednici razmotrili su rezultate državnih mjerenja iz prošle godine i zacrtali zadatke za osnovnu školu i gimnaziju. Mjeri se sedam područja, a osnovna škola postigla je rezultat od 93,5 % te gimnazija 84 %. Dobivene su jasne upute na kojim se poljima još može razvijati i jačati.

Branka Pavić Blažetin

Održana osnivačka sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave u mandatu 2024. – 2029.

U uredskim prostorijama Hrvatske državne samouprave 2. listopada 2024. održana je osnivačka sjednica HDS-ove Skupštine. Skupštinu čini 31 zastupnik te su svi bili prisutni.

U novom su sazivu zastupnici izabrani s dviju državnih lista, s liste Saveza Hrvata u Mađarskoj, koju je vodio Ivan Gugan, 21 zastupnik, i s liste Udruge Hrvati – Horvátok, koju je vodio dr. Franjo Pajrić, njih 10. Prva lista u izbornoj kampanji zalagala se za kontinuitet, a druga za korjenite promjene. Sa Savezove liste u novi su saziv ušli: Ivan Gugan, Angela Šokac Marković, Đurđa Gregeš Sigečan, Marija Pilšić, Ladislav Prekšen, Tomislav Muić, Martin Kubatov, Marta Barić Rónai, Renata Novák Tóth, Ladislav Kovač, Stipan Đurić, Viktorija Havasi, Robert Ronta, Silvestar Balić, Mirjana Steiner, Veronika Dervar Blažev, Ágnes Tomola, Anica Popović Biczak, Katalin Koncer, Blaško Bošnjak i Zoltán Hajdu. S liste Udruge Hrvati – Hor-

Polaganje prisega

Glasa se

vátok u novi su saziv ušli: Franjo Pajrić, Marija Vargović, Elizabeta Huszár Fabianković, Anica Kovač Kóvágó, Marija Lukač, Enikő Kovács, Tibor Mihović, Balázs Martinschich, Marija Krály i Franjo Grubić.

Od 31 zastupnika neki su već u više mandata bili zastupnici Skupštine HDS-a, neki u nekoliko ili u jednom mandatu, a njih 14 prvi je puta na zastupničkom mjestu u Skupštini HDS-a (osam s liste Saveza, šest s liste Hrvati – Horvátok).

Osnivačku sjednicu skupštine HDS-a u Budimpešti nakon intoniranja mađarske i hrvatske himne otvorila je najstarija članica od sadašnjih zastupnika, Angela Šokac Marković, koja je vodila prve četiri

točke dnevnoga reda. Predložen je sljedeći dnevni red: 1. Izvješće o rezultatima izbora zastupnika za HDS, 2. Izvješće o provjeri mandata, 3. Prisega, 4. Izbor predsjednika, odluka o primanjima, 5. Izbor zamjenika predsjednika, odluka o primanjima, 6. Usvajanje Pravilnika o organizaciji i radu Skupštine HDS-a, 7. Izbor članova Odbora za gospodarstvo, financije i nadzor te ostalih odbora, 8. Izmjene i dopune pravilnika organizacije o radu HDS-a, 9. Obavijest o obvezi podnošenja imovinskih kartica.

Na prijedlog Angele Šokac Marković izglasano je da zapisnik vodi suradnica HDS-ova ureda Natalija Rónai te da ovjervitelj bude zastupnik Silvestar Balić.

Zastupnik Franjo Pajrić predložio je promjene u Pravilniku o organizaciji i radu HDS-a. Na prijedlog Franje Pajrića deset članova glasalo je za, a 21 protiv. Nakon toga prihvaćen je prvotno predložen dnevni red s 21 glasom za i deset suzdržanih.

Angela Šokac Marković pročitala je rezultate izbora zastupnika u Hrvatsku državnu samoupravu. Natjecale su se dvije liste: lista Saveza Hrvata u Mađarskoj i lista Udruge Hrvati – Horvátok. U hrvatskom registru bilo je 11 727 birača, a na izbore je izišlo 9366. Nije izišao 2361 birač. Za državne liste glasalo je 9107 glasača. Od predanih glasačkih listića bilo je 8417 važećih i 690 nevažećih. Lista Saveza Hrvata u Mađarskoj dobila je 5711 glasova

Zastupnici Ágnes Tomola i Ladislav Prekšen

Ivan Gugan izabran za predsjednika Skupštine HDS-a

(67,85 %) i time 21 mandat, a lista Udruge Hrvati – Horvátok dobila je 2706 glasova (33,15 %) i deset mandata.

Uslijedila je svečana prisega. Zastupnik Blaško Bošnjak kod 4. točke dnevnog reda kao kandidata za predsjednika Skupštine HDS-a predložio je Ivana Gugana, koji se primio kandidature. Drugih prijedloga nije bilo. Zastupnici su podržali kandidaturu Ivana Gugana i izabrali ga za predsjednika HDS-a s 22 glasa za, jednim protiv te osam suzdržanih. Donesena je i odluka o predsjednikovim primanjima: plaća od 1 043 550 forinti te dodatnih 156 533 forinte za tehničke troškove.

U petoj točki dnevnog reda predsjedanje Skupštinom preuzeo je izabrani predsjednik Ivan Gugan. On je za zamjenicu predsjednika predložio Angelu Šokac Marković, a Franjo Pajrić Franju Grubića. Zastupnici su izglasali Angelu Šokac Marković za zamjenicu predsjednika HDS-a. Donesena je i odluka o primanjima zamjenice predsjednika: 154 600 forinti te dodatnih 23 190 forinti za tehničke troškove.

Zastupnice Đurđa Gregeš Sigečan i Marija Pilšić

U šestoj točki dnevnog reda, Usvajanje pravilnika o organizaciji i radu HDS-a, vodila se duga i na trenutke iscrpljujuća više nego žustra rasprava. U raspravi su uglavnom sudjelovali predsjednik HDS-a Ivan Gugan te zastupnici Franjo Pajrić, Enikő Kovács, Franjo Grubić i još nekolicina zastupnika.

Enikő Kovács iznijela je mišljenje da svaku regiju treba predstavljati osoba iz dotične regije jer je takva osoba najbolje upoznata s problemima u svojoj regiji. Također je rekla da ne razumije zašto se nije mogao prihvatiti prijedlog o promjeni u

Pravilniku o organizaciji i radu Skupštine HDS-a ako trećina zastupnika želi promjenu. To je uobičajena praksa u modernoj demokraciji. Na taj bi se način barem simbolično mogao izabrati još jedan zamjenik predsjednika s njihove liste. Tomu je dodala da listi (Udruge Hrvati – Horvátok) ne bi bio problem ni to da se još jedan potpredsjednik izabere s druge liste (Savezove). Pozivala se na prethodne razgovore o tome s voditeljem Savezove liste Ivanom Guganom te zaključila da se tako ne bi raskolila Skupština, nego bi se dopustilo dotičnoj listi pravo glasa ili barem bolje poznavanje informacija.

Ivan Gugan, reagirajući na riječi Enikő Kovács, pojasnio je: „Zaključak je da se Savezova lista sastala nakon našeg razgovora i na zadnjem sastanku nije podržano to da Skupština ima dva zamjenika predsjednika. Prvi tvoj prijedlog bila je Katica Koncer, ali u posljednjem razgovoru vi ste dali samo jednu opciju, samo Franju Grubića. Nije bilo druge opcije s vaše strane. Ja sam te zamolio da budeš savjetnica za pravna pitanja, što si prvo prihvatila, ali poslije si rekla da prihvaćaš samo ako mi prihvatimo Franju Grubića jer, citiram, ‘ne možeš protiv svojih’. Treća stvar, donijela si mi listu ljudi koju predlažete za različite odbore i mi smo tu listu prihvatili. Sve tri stvari smo prihvatili, ali nismo prihvatili osobu za potpredsjednika.”

Skupština je za savjetnika za društvena i politička pitanja izabrala zastupnika Silvestra Balića. Izabrani su predsjednici, zamjenici predsjednika i članovi šest skupštinskih odbora: Odbor za financije, gospodarstvo i razvoj (predsjednik Ladislav Kovač, zamjenik predsjednika Martin Kubatov, članovi Tibor Mihović i Tomislav Muić), Odbor za odgoj i obrazovanje (predsjednik Robert Ronta, zamjenica predsjednika Anica Popović Biczak, članovi Veronika Dervar Blažev, Elizabeta Huszár Fabianković i Renata Novák Tóth), Odbor za kulturu (predsjednica Mirjana Steiner, zamjenik predsjednice Blaško Bošnjak, članovi Stipan Đurić, Marija Lukač i Đurđa Gregeš Sigečan), Odbor za mladež i sport (predsjednica Anica Kovač Kővágó, zamjenik predsjednika Zoltán Hajdu i član Balázs Martinschich), Odbor za pravna pitanja (predsjednica Marija Pilšić, zamjenik predsjednika Ladislav Prekšen, članovi Franjo Grubić, Viktorija Havasi, Katalin Koncer), Odbor za vjerska pitanja (predsjednica Marta Barić Rónai, zamjenica predsjednice Marija Vargović, članice Marija Krály i Ágnes Tomola).

Kršul

Zastupnici Franjo Pajrić, Elizabeta Huszár Fabianković i Balázs Martinschich

Na prvi dio sjednice, koja je trajala otprilike pet sati, stigao je državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose pri Uredu premijera Miklós Soltész. Soltész je u svojem pozdravnom govoru istaknuo da manjinske zajednice imaju veliku odgovornost, ali da se rad koji obavljaju višestruko isplati. Napori zajednica uvelike pomažu životu, opstanku i odnosima narodnosne mladeži.

Miholjdanski sajam u santovačkom hrvatskom vrtiću

U povodu blagdana sv. Mihovila, koji se slavi 29. rujna, 24. rujna u prijepodnevnim satima u santovačkom hrvatskom vrtiću održan je tradicionalni Miholjdanski sajam. Taj sajam priređuje se već petnaest godina.

U prijepodnevnim satima dan je otvoren kratkim dvojezičnim kulturnim programom koji svake godine pripremaju mališani velike skupine, a sajam je i ove godine privukao velik broj roditelja, baka i djedova. Mališani velike skupine kazivali su prigodne stihove na hrvatskom i mađarskom jeziku ujedno pozivajući okupljene na sajam. I ove godine bilo je vrlo zanimljivo jer su djeca, odgajateljice i roditelji dočarali uistinu pravi sajamski ugođaj. Zahvaljujući njima prodavali su se razni domaći kolači, peciva, pereci, slastice, sokovi i sendviči

Program su izveli polaznici velike skupine

sa školom, a već po običaju sudjelovat će na svetoj misi, u martinjskoj povorci s lampionima te će se na kraju družiti uz zamašćeni kruh i čaj.

Koliko zanimljivih igračaka

Prijatelji

koje su sami pripremili. Bilo je i raznih zabavnih sadržaja: bojenja tijela, pecanje i drugo. Prema riječima voditeljice vrtića Anice Filaković pripreme za program i sajam počele su već početkom rujna, a djeca i roditelji izrađivali su razne stvarčice ili darovali nešto. Sav prihod koji su ostvarili podijelit će po skupinama, a potrošit će ga za igračke i razne potrepštine vrtića i vrtičara. Sljedeća tradicionalna godišnja priredba bit će Martinje, koje vrtić priređuje

Kako nam je tom prigodom uz ostalo kazala voditeljica vrtića Anica Filaković, u odgojnoj godini 2024./2025. u vrtiću u trima skupinama imaju ukupno 46 polaznika, od toga čak 18 polaznika velike skupine, mogućih budućih prvaša.

S. B.

Dušnočani zahvalili Matiji Mandić Goher na višedesetljetnom zalaganju

Na završnoj sjednici petogodišnjeg mandata (2019. – 2024.) održanoj 25. rujna Hrvatska samouprava Dušnoka zahvalila je zastupnici Matiji Mandić Goher, koja se nakon dugogodišnjeg marljivog i plodonosnog rada na posljednjim izborima nije kandidirala za novi mandat.

„Naša teta Matija, Bunjevka porijeklom iz Gare, desetljećima je pravi stup dušnočke racko-hrvatske zajednice. Kao učiteljica hrvatskog jezika, ravnateljica osnovne škole, osnivačica i dugogodišnja predsjednica Hrvatske samouprave u Dušnoku, osnivačica Izvornog hrvatskog pjevačkog zbora i glavna organizatorica Božićnog susreta hrvatskih pjevačkih zborova doprinijela je očuvanju racke baštine te ostavlja neizbrisiv trag u Dušnoku. Njezin pedagoški rad i zalaganje na području hrvatske kulture prepoznati su kroz brojne nagrade i priznanja. Zahvalni smo joj na svemu što je učinila kako bi naša racka zajednica sačuvala svoj identitet i prenijela ga na nove naraštaje. Iako odlazi, nadamo se da ćemo još dugi niz godina moći računati na njezine dragocjene savjete, iskustvo i mudrost. U ime dušnočkih Raca želimo joj puno zdravlja, sreće i svega dobroga u zasluženoj mirovini!” objavila je Hrvatska narodnosna samouprava Dušnoka na Facebook profilu Dusnoki rácok / Dušnočki Raci.

Stipan Balatinac

Zahvala Matiji Mandić Goher

MATURALAC 2024.

Sedamnaestero maturanata Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže iz Pečuha u pratnji razrednika Gabora Gašpara i ravnateljice krenulo je 26. kolovoza na maturalno putovanje u matičnu domovinu.

Odredište je po višegodišnjoj tradiciji bilo isto, možda je samo u programu došlo do manjih izmjena na inicijativu licenciranoga vodiča Gorana Moravčeka, koji kao profesionalni vodič već godinama vodi naraštaje naših gimnazijalaca na upoznavanje matične domovine, a sve to u organizaciji turističke agencije Anabar Tours iz Rijeke.

Prvog dana polazak iz Pečuha bio je u 6 sati kako bi maturanti već oko 13 zauzeli svoj smještaj u Rijeci, koji nam iz godine u godinu već više od 20 godina osigurava Učenički dom „Podmurvice“ u sklopu suradnje dviju odgojno-obrazovnih institucija. Na tomu im i ovaj put od srca zahvaljujemo. Prvog dana uslijedilo je razgledanje nekoć samostalnog grada Trsata, koji je danas dio

Na Trsatu

U pulskoj Areni

gradskog područja Rijeke gdje se nalaze frankopanski kaštel i marijansko svetište Gospe Trsatske iz 13. stoljeća, kao i razgledavanje same gradske jezgre Rijeke.

Drugoga dana boravka na programu je bio otok Krk. Prvo smo uz stručno vodstvo razgledali grad Krk, a zatim smo se iz Punta malim brodom odvezli na otočić Košljun, zadužbinu obitelji Frankopan o kojem stoljećima brigu vode franjevci skupljajući i čuvajući mnoge vrijedne predmete. Stoga se na tom malenom otoku nalazi više muzejskih zbirki te dvije crkve i franjevački samostan.

Sljedeća destinacija toga dana bila je crkva sv. Lucije u Jurandvoru, iz koje potječe Bašćanska ploča, najpoznatiji hrvatski glagoljski spomenik i „dragi kamen“ hrvatske kulture i pismenosti s početka 12. stoljeća. U muzejskom prostoru pogledali smo kraći film o Bašćanskoj ploči i zatim razgledali kapelu u kojoj se ploča izvorno nalazila.

Obogaćeni mnoštvom kulturno-povijesnih podataka popodne smo nastavili uživati u valovima na jednoj od najljepših jadranskih plaža – plaži u Baškoj.

Trećega dana put nas je vodio u Istru. Ondje smo razgled znamenitosti grada Pule započeli u pratnji vodiča razgledavanjem pulskog Amfiteatra – Arene, Dvojnih vrata i Augustova hrama. Pula je grad s bogatom ostavštinom iz razdoblja Rimskog Carstva, Mletačke Republike i Austro-Ugarske, a

Prijatelji

danas je grad bogate kulture, sveučilišno središte i turističko mjesto koje privlači brojne posjetitelje iz cijelog svijeta.

Nakon Pule posjetili smo Poreč i u njemu kompleks Eufrazijeve bazilike, koji se nalazi na Listi svjetske baštine UNESCO-a. Nakon posjeta bazilici ostalo je vremena i za kupanje na jednoj od brojnih plaža u gradu.

Na kraju ovogodišnjeg maturalca, četvrtog dana, posjetili smo još Opatiju, gdje smo se uz razgledanje luksuznih vila i hotela te perivoja slikali pred spomenikom Miroslava Krleže. Zadnja postaja našega puta bio je grad Senj i u njemu posjet kuli Nehaj, poznatoj po senjskim uskocima koji su branili grad od napada Turaka i Mlečana.

Puni doživljaja i novostečenih znanja vratili smo se svojim kućama i tako obogaćeni duhom čekali početak nove školske godine.

Ovaj maturalac ne bi se mogao ostvariti bez zdušne potpore i pomoći mnogih dobrih ljudi te tako izražavamo svoju zahvalnost našim donatorima koji su svojim zalaganjem i financijskim doprinosom omogućili to da učenici 12. razreda i ove godine imaju priliku upoznati svoju matičnu domovinu na neki drugi način.

Stoga zahvaljujemo na potpori: Hrvatskoj samoupravi Baranjske županije, hrvatskoj samoupravi Pečuha, Šikloša, Baje, Gare, Santova, Katolja i Martinaca te Javnoj zakladi za pečuški hrvatski odgoj i obrazovanje.

JŽM

KUD „Marica” gostovao u Rumunjskoj

Od 16. do 21. kolovoza salantski KUD „Marica” gostovao je u Rumunjskoj u gradu Kolozsváru na 26. međunarodnom folklornom festivalu „Dani svetog Stjepana” (Szent István – Napi Néptáncfaló). Taj festival, koji organiziraju Zaklada i knjižnica „Gáspár Heltai”, Plesni ansambl „Szarkaláb” i Udruga SzINT, najistaknutije je događanje koji se odvija u Erdélyu i povezuje sa svetim Stjepanom Kraljem.

Na jednom od nastupa

Uz nastup u Kolozsváru KUD „Marica” posjetio je i Magyarfenes, Miriszló, Marosújvár, Válaszút. Na festivalu je sudjelovala odrasla plesna skupina KUD-a i nekoliko članova omladinske skupine, a pratio ih je Orkestar „Somkerék” mišljenškog folklornog društva „Józsa Gergely”, koje je također sudjelovalo na festivalu. S mišljenškim društvom KUD „Marica” ima dobru suradnju. Naime, prije sedam godina oba su društva sudjelovala na festivalu, a tad je orkestar osigurao KUD „Marica”. Mogu se pohvaliti i zajedničkom koreografijom.

Kod zamjenice gradonačelnice grada Kolozsvára Emese Oláh

Na 26. međunarodnom folklornom festivalu „Dani svetog Stjepana” ove je godine sudjelovalo 20 plesnih društva iz osam zemalja: Rumunjske, Meksika, Ukrajine, Mađarske, Turske, Srbije, Slovačke i Grčke. Plesni ansambl tijekom pet dana festivala imali su brojne nastupe, ali se našlo vremena i za druženja i razgledavanje gradova u

Salančanke

kojima su nastupali te vremena za kupanje i zabavu. Otprilike 350 sudionika pokazalo je svu raznolikost narodnih kultura svojom pjesmom, plesom i glazbom na glavnom trgu grada Kolozsvára i u gradovima Magyarfenes, Miriszló i Válaszút. U Válaszútu je priređena i Međunarodna večer s prikazom međunarodne gastronomije uz plesničnicu na kojoj su sudionici festivala učili plesove jedni od drugih. Sudionike festivala oduševilo je i kupanje u slanoj vodi u gradu Marosújvár.

Kako nam reče umjetnička voditeljica i koreografkinja KUD-a „Marica” Ramona Štivić, bilo je to fantastičnih pet dana nastupa i druženja. Ponosni su što su mogli predstaviti svoje selo Salantu i pokazati plesnu tradiciju i narodnu nošnju bošnjačkih Hrvata te svoje gastronomske posebnosti. Zanimljivi su bili flash mobovi na trgovima i ulicama u Kolozsváru, mimoho-

U gradu Kolozsváru

di i svečani programi u svim spomenutim mjestima. Nezaboravna je bila i festivalska gala održana 20. kolovoza na glavnom trgu grada Kolozsvár. U uspomeni je ostalo i zajedničko fotografiranje u Magyarfenesu te večernje plesničnice u Folklornom Centru Heltai prije spavanja. Čast je bila i to što je predstavnik društva koji su sudjelovali festivalu primila i pozdravila zamjenica gradonačelnice grada Kolozsvára Emese Oláh.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

TRENUTAK ZA PJESMU

Pjesma sa Sunca

Na Suncu smo tražili
ni grad ni pejzaž
već zrnce žutine
zastalo sred nemilosrda
hujanja vjetra
i drugih možebitnih
stvari nebeskih i zanata

Iako pod punom spremom
takvo što nismo našli
i s po srca uputili smo se
dalje drugdje ili natrag

Igor Rončević

Svetačno otvaranje u koljnofskoj Seoskoj hiži

U Koljnofu 11. jula su pred brojnom publikom predali novouredjenu i potpuno na novi koncept postavljenu izložbu u Stanu za vojnike. Peljačica muzeja Biserka Brindza je pomoću učiteljic Alojzije Poczá Németh i Tereze Kolonović Daniel preuredila i na nove noge postavila izložbu u zbočnom stanu muzeja.

Tako su dobili mjesta koljnofski pokojni umjetnici Mate Šinković i Miho Gludovac, ali u izložbenom prostoru predstavljaju i drvorezbara Ferenc Taschnera i njegovu kćer slikaricu Anu Taschner. Spomenuti su i Mihovil Naković, imenovatelj koljnofske škole, pisac, kantor i učitelj, ter paraolimpijac rođeni Koljnofac Zoltán Tauber. U maloj prostoriji postavljena je posebna izložba Črnoj Madoni sa slikama i fotografijama Hanne Puskás bivše učenice škole. U vezi kulturne djelatnosti su spomenuti prvi Hrvatski klub Mihovila Nakovića pod peljanjem dir. Franje Pajrića, Ivan Szallmer peljač i pokretač tamburaškoga orkestra, Gellért Tihanyi i njegova žena kot voditeljji plesne skupine i režiseri igrokazov Tome Roženić,

Okupljeni

Peljačica muzeja Biserka Brindza otvorila je izložbu

kola u ki su vozili mrtvace. Pod strihom je napravljena krušna peč.

Na svetačno otvaranje se organizatorice priredile fotoizložbu o stari slika ka su još ostala u arhivu. Svi zainteresirani su mogli pogledati novouredjeni seoski stan ki je za publiku otvoren 27. jula i 3. augusta od 9 do 18 uri. Svetačnost su muzički oblikovali Koljnofski tamburaši a načelnik sela i ujedno i predsjednik Koljnofskoga hrvatskoga društva Franjo Grubić je službeno otvorio izložbu. IK

Mate Šinković i Ladislav Horváth. O športskom životu pod peljanjem Zoltána Begovića je isto dosta materijala ali neumorna sakupljačica Agnjica Szabó Lovas je isto ostavila svoj pečat u kroniki sela sa svojim fotografijama i zapisi. Da su Koljnofke izvrzne kuharice svidoci i knjiga pokojne Ane Egrešić sa recepti izvrsnih kolačev.

Na otvaranju je publiki obratila pozdravne riči peljačica muzeja Biserka Brindza i predala je rič nekadašnjoj svojoj prethodnici Terezi Kolonović Daniel, ka je zainteresiranim govorila o samom početku sakupljanja materijalov sedamdesetih ljet. Matija Tihanji tadašnji peljač sela je stavio na raspolaganje jednu zgradu u Glavnoj ulici. Ljeta 1987. pod peljanjem Marije Pilšić je selo kupilo ov stan, a vlasnikom su ponudili jednu drugu mogućnost. Od tada se je muzej već puti renovirao, izvršili su neke adaptacije, tako ima sanitarne prostorije i jedan škadanj kade su izloženi nekadašnja

Bogatstvo...

FOTO: FACEBOOK – KÓPHÁZA – KOLJNOF ANNO

Učenci 4. r. koljnofske škole 1965. godine

XXX. BOŠNJAČKO SIJELO

U organizaciji Hrvatske samouprave Kukinja 24. kolovoza u Kukinju je održano jubilarno XXX. Bošnjačko sijelo.

Bošnjačko sijelo, koje se već trideseti put održava krajem kolovoza, zamišljeno je kao godišnji susret bošnjačkih Hrvata u mjestima u kojima oni žive, a ta se naselja nalaze u okolici Pečuha. To su Kukinj, Salanta, Udvar, Pogan, Sukit, Semelj... Sijelo je i mjesto susreta svih ljudi dobre volje koji njeguju hrvatski jezik i kulturu, ples i pjesmu, čuvaju narodnu nošnju i običaje, pamćenja... Kukinj ima dugogodišnje prijateljske veze s Duboševicom, selom u Općini Draž, a ta suradnja potvrđena je i simboličnom poveljom na ovogodišnjem

ekipi „Don Carp” s 9,45 kg ribe, a prvo mjesto također je pripalo Kukinjčanima, ekipi „Nekem mindegy”, koja je ulovila 12 kg ribe. Na malonogometnom turniru treće mjesto osvojila je ekipa Udvara, drugo mjesto ekipa Kukinja, a prvo mjesto pripalo je ekipi Salante. Najbolji strijelac turnira bio je Oliver Balog.

U revijalnom kuhanju bilo je jako puno dobrih jela, tako da je ocjenjivački sud imao dosta dilema. Ali trebalo je odlučiti. Tako je najbolju bošnjačku sarmu skuhalo ekipa Kukinja, drugo mjesto pripalo je

Mirna i Bojana

Kukinjčani

Bošnjačkom sijelu u sklopu obilježavanja 25. godišnjice bratimljenja Duboševice i Kukinja. Uz pecanje, revijalno kuhanje sarme i malonogometni turnir održana je sveta misa u mjesnoj crkvi svete Ane, priređen bogat kulturni program u kojem je pravo iznenađenje dana bio (prvi) nastup skupnog zbora i orkestra kukinjskih Hrvata. Osim njih nastupili su mjesni KUD „Ladislav Matušek”, pečuški KUD „Tanac”, salantski KUD „Marica” i KUD „Baranjski Šokci” iz općine Draž.

U prijedodnevnom satima na jezeru Málom održano je ribičko natjecanje. Kukinjčani vole pecati, a i jezero je puno ribe. Došli su im pomoći i ribiči iz okolnih naselja, pa i iz Pečuha. Vesele ekipe provele su lijepo prijedodne u pecanju i ribičkim pričama. Ali trebalo je ocijeniti ulov. Treće mjesto osvojila je kukinjska ekipa „Csocsesz” s ulovljenih 8,36 kg ribe, drugo mjesto pripalo je također kukinjskoj

Svetu misu u mjesnoj crkvi na hrvatskom jeziku služio je svećenik Gabrijel Barić, a pjevao zbor KUD-a „Ladislav Matušek”.

Domaćini na čelu s načelnicom Kukinja Júlijom Máli i predsjednicom Hrvatske samouprave Kukinja Ritom Klaić te zastupnicom Renatom Božanović mogli su pozdraviti brojne goste, među njima predsjednika HDS-a Ivana Gugana, zamjenika predsjednice vijeća Općine Draž i ujedno izaslanika načelnika Općine Draž Sašu Ivičina, direktora Turističke zajednice Općine Draž i predsjednika KUD-a „Baranjski Šokci” Filipa Golubova, predsjednika KUD-a „Mladi Šokci” iz Duboševice Miroslava Ivičina, vijećnika Općine Draž Ivu Vinojčića, bivšeg pred-

Članice KUD-a „Tanac”

ekipi Udvara, dok je treće mjesto pripalo ekipi Pogana. Rezultati su proglašeni i dodijeljene diplome i pehari u sklopu poslijepodnevnog kulturnog programa.

sjednika Mjesnog odbora Vinka Berića i brojne druge. Zamjenik predsjednice vijeća Općine Draž te ujedno i izaslanik načelnika Općine Draž Saša Ivičin i na-

Djed, kći i unuk

čelnica Kukinja Júlia Máli izmijenili su povelje kojima su potvrdili sklapanje prijateljstva između Kukinja i Duboševice prije točno 25 godina.

U kulturnom programu KUD „Baranjski Šokci” izveo je pjesmu „Svinjar tjera svinje na dolinu...”, zatim splet plesova baranjskih Šokaca, KUD „Marica” nastupio je s dvjema koreografijama, plesovima iz Slavonije i plesovima iz Kašada. Nastupile su i dječja i odrasla skupina. Bošnjaci i Bošnjakuše iz Kukinja formirali su zbor samo za ovu priliku, za XXX. jubilarno Bošnjačko sijelo, i izveli tri pjesme: „Cura bere cv’će...”, „Zora zori, dan se b’jeli...”, „U livadi pod jasenom...”. KUD „Ladislav Matušek” iz Kukinja predstavio

U povorci

Dio gledatelja

se sa svojom najnovijom koreografijom pod naslovom „Nekada u Kačmaru” i izazvao oduševljenje mnogobrojne publike. Poseban je doživljaj bio nastup pečuš-

kog KUD-a „Tanac”, u kojem plešu brojni kukinjski Hrvati. Tanac je i ovoga puta izazvao ovacije publike izvedbom koreografije „Kermez”.

Kako brojni izvođači i gosti te gledatelji ne bi ostali gladni, za večeru su se brinuli organizatori. Oni su povjerali kuhanje Zoranu Szemelyczu, Tiboru Kundaru, Józsefu Balogu, Jelici Pavlović-Klaić. Opravdali su povjerenje i skuhalo ukusna jela, sarmu, perkelt od divljači... Organizatori su toga dana večerom ugostili i 70-ak sudionika ovogodišnjeg CRO TOURA, koji se u organizaciji HDS-a vozio od 23. do 25. kolovoza kroz Baranjsku županiju. Nisu izostali ni kolači koje su ispekale vrijedne ruke marljivih kukinjskih žena, inače majstorica u pečenju kolača.

Za večernji bal brinuo se mohački Orkestar „Planina”, čiji mladi svirači imaju brojne poklonike diljem Baranjske županije, pa je tako balsko druženje potrajalo do kasnih noćnih sati. Nisam nazočila, ali sam čula kako su dečki dali sve od sebe i

kako su bili fantastični! Meni osobno najljepši je doživljaj bio kad su na pozornicu izašli kukinjski Hrvati, i to tri generacije jedne obitelji... Kad sam vidjela obitelj na pozornici, djeda i unuka kako zajedno pjevaju i kako su ponosno obukli ostavštinu predaka – narodnu nošnju kojom se jako ponose.

Branka Pavić Blažetin

Međunarodni malonogometni turnir veterana u Zadru

Kako doznaje Hrvatski glasnik, Zrinski – Veterani iz Martinaca od 12. do 15. rujna sudjelovali su na Međunarodnom malonogometnom turniru veterana u Zadru. U organizaciji veterana MNK-a „Kožina“ i Tenkista te u suradnji sa SD-om „Rekreacija“ Kožino u Zadru je organiziran Međunarodni malonogometni turnir veterana Zadar 2024.

Turnir se održao u Sportskoj dvorani Mocire i trajao je tri dana, a sudjelovale su momčadi NK Martinci (Mađarska), Sloven Sabinov i Tatran Prešon (Slovačka), Borenovec (Češka) te Kožino i Tenkisti. Natjecalo se šest ekipa iz Hrvatske, Mađarske, Slovačke i Češke. Zrinski – Veterani osvojili su peto mjesto, a prvo mjesto pripalo je ekipi Slovan Sabinov iz Slovačke.

Utakmice su se igrale u dva poluvremena po 15 minuta, i to veterani stariji od 45 godina, a igralo se po skupinama i na kraju za poredak. Zanimljivo je da su gosti iz Mađarske, Slovačke i Češke na turnir došli s obiteljima te iskoristili vrijeme kako bi se kupali te uživali u moru i suncu. U dvorani je bilo više od stotinu navijača, a na kraju, kad su proglašeni pobjednici, u „trećem poluvremenu“ uz jela od ribe i mesa uživali su svi.

Jedan od organizatora turnira, tajnik udruge Društva Sportske Rekreacije „Kožino“ Edi Tokić, rekao je kako već dugi niz godina održavaju dobre prijateljske odnose s veteranima iz Slovačke, Mađarske i Češke.

„Ovo je prvi put da smo sve ekipe uspjeli skupiti zajedno i odigrati jedan lijepi nogo-

U Zadru

metni turnir. Zahvalio bih svim sudionicima i organizatorima turnira, MNK-u Tenkisti, NK-u Kožino i DŠR-u Kožino. Ovo je zasigurno lijepo druženje koje obogaćuje nas same, a i pridonosi promociji našega kraja bilo u gospodarskom ili turističkom smislu. Zahvalio bih Gradu Zadru, Turističkoj Zajednici Grada Zadra i našim dragim sponzorima – tvrtkama Cedar d.o.o. i Roto svijet pića, bez kojih ovu lijepu manifestaciju ne bismo mogli organizirati. Nadam se da ćemo na-

staviti tradiciju. Željeli bismo da buduće turnire možemo organizirati i u Kožinu, gdje nam to trenutačni uvjeti na igralištu ne omogućuju. Veselimo se novim susretima s našim prijateljima, bilo u Hrvatskoj, Slovačkoj, Mađarskoj ili Češkoj”, kazao je Tokić.

Pobjednička ekipa Sloven Sabinov istaknula je da su presretni, posebice jer su pobijedili u jakoj konkurenciji.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Organizatori

HRVATSKO KAZALIŠTE PEČUH

mjesečni program
listopad 2024.

- 09. 10. **Dan Hrvatskoga sabora – svečani program Generalnoga konzulata RH u Pečuhu**
Termin i lokacija: 18:00, Hrvatsko kazalište Pečuh
- 18. 10. **Elaine May: Ribe** (komedija)
Termin i lokacija: 19:00, Hrvatsko kazalište Pečuh
- 18. 10. **Ferdinand von Schirach: Teror** (drama)
Termin i lokacija: 18:00, HNK Osijek
- 19. 10. **Ferdinand von Schirach: Teror** (drama)
Termin i lokacija: 19:00, HNK Osijek
- 20. 10. **Miroslav Krleža: U agoniji** (drama)
Termin i lokacija: 20:00, Vinkovci
- 29. 10. **Tanja Mravak: Ništa im neće bit'** (komedija)
Gostovanje Kazališta Moruzgva iz Zagreba
Termin i lokacija: 19:00, Hrvatsko kazalište Pečuh
- 30. 10. **Neil Simon: Tračevi** (komedija)
Termin i lokacija: 19:00, Bjelovar,
Gradska kazališna kuća

Ferdinand von Schirach: Teror

Mala stranica

SVJETSKI DAN HRANE „Tvoja hrana bit će tvoj lijek”

OSAM SAVJETA ZA PRAVILNU PREHRANU

Ovih osam savjeta pomoći će vam da se na praktičan način pridržavate načela pravilne prehrane – koja se bazira na raznolikosti, uravnoteženosti i umjerenosti. Pravilna prehrana nipošto ne znači da se morate potpuno odreći pojedinih namirnica, nego sve može biti sastavni dio pravilne i uravnotežene prehrane pod uvjetom da je veličina porcije prilagođena našem spolu, dobi te količini i vrsti tjelesne aktivnosti.

- ♥ Jedite raznovrsnu hranu.
- ♥ Temeljite svoju prehranu na hrani bogatoj raznovrsnim ugljikohidratima.
- ♥ Uživajte u mnogo voća i povrća.
- ♥ Održavajte zdravu tjelesnu težinu i osjećajte se dobro.
- ♥ Jedite umjerene porcije: smanjite unos hrane, nemojte je eliminirati.
- ♥ Jedite redovito.
- ♥ Pijte dovoljno tekućine.
- ♥ Krećite se.

„Tvoja hrana bit će tvoj lijek” rekao je antički grčki liječnik koji se smatra ocem medicine. Ta izreka vrijedi i danas te se sve češće spominje važnost zdrave prehrane. Svjetski dan hrane, koji se obilježava 16. listopada, želi skrenuti pozornost na važnost zdrave prehrane odnosno pojačati svijest javnosti o problemu nedostatka hrane u svijetu i ojačati solidarnost zemalja u borbi protiv gladi. Prema procjenama u svijetu gladije oko 870 milijuna ljudi. Datum je obilježavanja zapravo obljetnica osnivanja Organizacije za prehranu i poljoprivredu. Svjetski dan hrane na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini pruža mogućnost za razvoj dijaloga i unapređivanje solidarnosti. Jedan je od najvećih izazova u budućnosti osiguranje dovoljno količine hrane svim ljudima. Prema sadašnjim predviđanjima 2050. godine na svijetu će živjeti 10 milijardi ljudi, a trenutačno ne postoji dovoljno prehrambenih izvora koji mogu zadovoljiti nutritivne potrebe tako velike svjetske populacije. Prema tome ima još mnogo zadataka. Svjetski dan hrane obilježava se od 1981. godine u više od 150 zemalja. Taj se dan u svijetu održavaju različite akcije u kojima se daje hrana onima koji su najugroženiji.

Večer posvećena pjesniku Stipanu Blažetinu

U sklopu projekta „Suradnja s hrvatskim autohtonim zajednicama u dijaspori“ profesori i studenti Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu bili su gosti Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ i Osnovne škole „Katarina Zrinski“ u Serdahelu. Studente koji su od 10. do 13. rujna održavali praktične vježbe u mjesnoj osnovnoj školi predvodile su redovita profesorica dr. sc. Sanja Vulić i asistentica dr. sc. Lidija Bogović. Budući da se na fakultetu uči o književnosti Hrvata izvan Hrvatske, u serdahelskom hrvatskom zavodu održan je okrugli stol o jednom od najplodnijih književnika Hrvata u Mađarskoj – Stipanu Blažetinu. Sudionike okrugloga stola pozdravila je ravnateljica zavoda Zorica Prosenjak Matola, među njima veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti dr. sc. Mladena Andrića, dr. Atilu Kosa, načelnicu Serdahela Viktoriju Havasi i župnika iz Goričana Josipa Drvoderića. O pjesnikovu životnom putu kratko je govorila ravnateljica zavoda, o dječjem romanu „Bodoljši“ profesorica dr. sc. Sanja Vulić, a o pjesništvu asistentica dr. sc. Lidija Bogović. Nakon izlaganja Blažetinovi bivši učenici i kolege pričanjem svojih uspomena prisjetili su se pjesnika, učitelja i kolege.

Prof. dr. sc. Sanja Vulić govori o važnosti Blažetinova stvaralaštva

njihova važnost. Jedna od takvih osoba bio je i Stipan Blažetin, koji se istaknuo svojim iznimno vrijednim književnim djelom te je ovogodišnji okrugli stol posvećen upravo njemu i njegovu književnu stvaralaštvu. Zorica Prosenjak Matola u uvodnoj riječi kratko je govorila o životnom putu pjesnika od bačkog Santova do pomorskog Serdahela, o njegovu radu kao učitelju, ravnatelju, poznatoj ličnosti društvenoga života Hrvata u Mađarskoj. Prikazano je nekoliko snimaka iz dokumentarnih filmova o njemu iz emisije „Naš ekran“ kako bi se tako ponovno vratilo među svoje učenike i kolege. O dječjem romanu „Bodoljši“, koji je objavljen 1986. godine, govorila je profesorica dr. sc. Sanja

jezika, nastojao pisati na hrvatskom jeziku, a isto tako posvetio je pozornost dijalektu u svojim djelima. Profesorica je istaknula i opis nekadašnjega živog seoskog života. To je potpuno drukčiji, zdraviji život djece nego danas, život koji je usmjeravao na kreativnost, razvijanje vještina, sretne dane djetinjstva, odnos prema djevojčicama kao ravnopravnim partnerima, nevinost dječje duše i na druga zanimljiva zapažanja. Asistentica dr. sc. Lidija Bogović u svojem je izlaganju govorila o poeziji Stipana Blažetina od prvih objavljenih pjesama u antologiji „U kolo“ do posljednje samostalne zbirke, „Suncu u oči“, čitajući i analizirajući pojedine pjesme po vlastitom izboru. Budući da

Studenti kroatologije na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu dio svojih vježbi iz izbornoga predmeta Nastava hrvatskoga jezika u dijaspori mogu odraditi u jednoj od hrvatskih odgojno-obrazovnih ustanova u Mađarskoj. Profesorica Sanja Vulić tijekom nekoliko godina povezala je Fakultet hrvatskih studija s hrvatskim osnovnim i srednjim školama u Mađarskoj. Tako su partnerske ustanove postale Osnovna škola „Nikola Zrinski“ u Keresturu, Osnovna škola „Katarina Zrinski“ u Serdahelu, Hrvatsko-mađarska dvojezična osnovna škola „Géza Kiss“ u Šeljenu te Osnovna škola i gimnazija Miroslava Krležu u Pečuhu. Prošle je godine dogovorena suradnja i s Hrvatskim kulturno-prosvjetnim zavodom „Stipan Blažetin“ radi organiziranja raznih tribina, okruglih stolova te simpozija o Hrvatima u Mađarskoj. Profesorica Sanja Vulić smatra iznimno važnim da oni ljudi koji su hrvatskom narodu ostavili ili ostavljaju trag u jeziku i književnosti zaslužuju da se o njima govori, da se istakne

Bivše učenice i kolegice

Vulić. Njegovu važnost posebno je istaknula jer je to prvi objavljeni roman na hrvatskom jeziku nakon II. svjetskoga rata među hrvatskim književnicima u Mađarskoj. Također je naglasila njegovu važnost po tome što je Blažetin već 70-ih i 80-ih godina prošloga stoljeća, za vrijeme hrvatsko-srpskoga

su u publici sjedili mnogi koji su poznavali pjesnika, prisjetili su se nekih zajedničkih događaja, njegova rada u školi, mjesnom kulturnom društvu ili nogometnom klubu. Donijeli su knjigu s posvetom koju su od njega dobili i razgovorom o njemu trgnuli ga od zaborava.

Beta

Vršendani i njihovi prijatelji u Hrvatskoj

Kiša, oluja, bura, hladnoća pa sunce. Sve je to karakteriziralo putovanje 40-ak Vršendana i njihovih prijatelja u Hrvatsku između 12. i 15. rujna. Kad smo krenuli na put, znali smo da će se vrijeme s nama malo našaliti, ali ipak smo sve planirane programe uspjeli ostvariti.

Na Krku

Na ulazu u Zagreb lila je kiša, još smo razgovarali što nam je činiti, da se vratimo na autocestu i krenemo ravno za Selce. No, srećom, ipak smo se odlučili za posjet glavnom gradu Hrvatske. Taman kad smo stigli u centar, kiša je prestala, čak je i sunce zasjalo. Ekipa je krenula prema uspinjači, da se popnemo na Gradec. Pogledali smo prvo toranj Lotrščak pa nas je put poveo do Markova trga. Pogledali smo izvana crkvu sv. Marka (nažalost bila je otkoljena ogradom), Banske dvore, sjedište Hrvatskog sabora te palače i stare zgrade kao i crkvu svete Katarine. Uspjeli smo ući u grkokatoličku konkatedralu sv. Ćirila i Metoda, gdje smo vidjeli prekrasne ikone. Spuštajući se na Kaptol, gdje se još uvijek obnavlja katedrala, prošli smo kroz Kamenita vrata. Naravno, na zagrebačkoj pijaci kupili smo neretvanske mandarine i slatki šipak. Sreli smo drage prijatelje, a nakon toga krenuli na put, kad je ponovno počela padati kiša.

Drugi dan bio je posvećen Crikvenici, a hladan vjetar pratio nas je do večeri. Posjetili smo najstariju sačuvanu crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije i nekadašnji pavlinski samostan. Nad Crikvenicom se diže toranj, zvonik crkve sv. Antuna Padovanskoga, a do crkve vode strme stepenice kojima su se mnogi od nas uspjeli uživati u divnom pogledu. Bilo je vremena i za razgledavanje luke, centra i morskog akvarija.

Kao da smo naručili lijepo, ali pro hladno vrijeme, u subotu je ostvaren i planirani izlet brodom u Vrbnik. Kapetan broda poveo nas je vlakicom u gradić koji se nalazi na 49 metara visokoj strmoj hridi. Pričao nam je o 900-godišnjoj povijesti Vrbnika, a vidjeli smo kapele i mnoge natpise na glagoljici. Doznali smo da su vrbnički svećenici glagoljaši bili nositelji kulture. S kapetanom smo se kroz uske uličice, šetajući se kraj dvorca Frankopana, popeli do zvonika i crkve svete Marije od Uznesenja. U najstarijem dijelu crkve nalazi se gotička kapela Blažene Djevice Marije od Ružarija, koju je prema tradiciji dao podignuti Ivan VII. Frankopan. Prekrasan, po meni jedinstveni kasetirani strop prikazuje Marijino uznesenje. Najzanimljivije je bilo to da je na fresci koja prikazuje Posljednju večeru naslikan po jedan-jedan konobar. Doznali smo i to da su ispod crkve sahranjeni svećenici, njih 59. Naravno, svatko je prošao kroz najužu ulicu svijeta. Nakon razgledavanja starog grada vlakić nas je poveo u konobu gdje smo degustirali poznata vrbnička vina poput žlantine, mnogo vrsta rakije, pršut, sir, med i raznovrsne domaće pekmeze. Kad smo se vratili na brod, ponovno je počela liti kiša, no srećom bez vjetra. U ugodnom raspoloženju uz dobru glazbu mnogi su još i zaplesali na putu preko mora za Selce.

Četverodnevno putovanje završilo je posjetom Senju i tvrđavi Nehaj. Oni koji još nisu bili u katedrali Uznesenja Blažene Dje-

vice Marije prvo su pošli u taj najznamenitiji spomenik grada, a nakon toga se prošetalili uličicama grada, fotografirali se kraj topova na obali, a neki su se čak pješice popeli i do tvrđave Nehaj. Tko je još imao snage, pogledao je zanimljive muzejske prostorije tvrđave Nehaj i doznao mnogo toga o simbolu Senja koji je sagrađen u XVI. stoljeću.

Putovanje je organizirala Hrvatska samouprava Vršende uz financijsku pomoć Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske te Ureda premijera i Vlade Mađarske.

Marijana Balatinac

SALANTA – Približava se kraju još jedna obnova križa u Salanti. Nakon mnogih obnovljenih i ponovno postavljenih križeva i raspela u Salanti i Nijemetu pri kraju je potpuna obnova još jednoga križa. Križ se nalazi na glavnoj cesti kod kućnoga broja 109, a obnovila ga je Hrvatska samouprava Salante uz potporu Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH te iz vlastitoga proračuna. Samouprava zahvaljuje majstoru Miši Kamariću, koji je obnovio mnoge križeve u okolici.

Izvor: Hrvatska samouprava Salante

BERBENA POVORKA U GORNJEM ČATARU

U Gornjem Čataru 5. listopada priređena je šarena berbena povorka koja je okupila staro i mlado. Svi su se dobro zabavljali i bili veseli. U ranim poslijepodnevniim satima sudionici povorke počeli su se okupljati kod mjesnog doma kulture. Obučeni u razne kostime i maske na vozilima raznih oblika i boja uz brojne gledatelje krenuli su Ulicama Petőfi, Pinka i Arany do doma kulture, gdje se zabava nastavila uz ples i pjesmu te zajedničku večeru.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Facebook – Krisztina Horváth